

آسیب‌پذیری آمریکا در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و نظامی

همایون شهبازفر
کارشناس ارشد علوم سیاسی

در فرهنگ غنی ایران ضرب‌المثلی است بدین مضمون: "هر که بامش بیش برفش بیشتر". آنچه مسلم است آمریکا از توانایی‌های بسیاری در عرصه‌های گوناگون برخوردار است. با این وجود نمی‌توان نقاط آسیب‌پذیر آمریکا را از نظر دور داشت. این نوشتار سعی بر این دارد از منظری متفاوت به نقاط ضعف اقتصادی، سیاسی و نظامی آمریکا بپردازد.

نگاهی گذرا به اقتصاد ایالات متحده

آمریکا در سال ۲۰۰۳ اقتصادی برابر با ۱۱ تریلیون دلار داشته است.

این در حالی است که همان سال اقتصاد اروپا برابر با ۹ تریلیون دلار و اقتصاد ژاپن برابر با ۳/۶ تریلیون دلار و چین برابر با ۱/۷ تریلیون دلار بوده است. آمریکا روزانه حدود ۲۱ میلیون بشکه نفت مصرف می‌کند که حدود ۷/۷ میلیون بشکه در روز تولید داخلی و ۱۳/۳ میلیون بشکه در روز از خارج و حوضه‌های نفتی ونزوئلا، کانادا، مکزیک، خلیج فارس و... دریافت می‌کند.

ایالات متحده حدود ۷۰۰ میلیون بشکه ذخایر استراتژیک داشته که در زمان بحران‌های نفتی از آن بهره می‌برد و می‌تواند تقریباً حدود ۹۰ روز نفت مصرفی کشور را تامین نماید.

کسری تجاری به اضافه کسری بودجه پاشنه آشیل اقتصاد آمریکا

اقتصاد آمریکا از بیماری رنج می‌برد که اقتصاددان‌ها آن را ضعف‌های دوقلو نام نهاده‌اند. برای مثال وزیر خزانه‌داری ایالات متحده در دسامبر ۲۰۰۶ اعلام کرد که کسری تجاری این کشور برابر ۷۸۰ میلیارد دلار است. همان طور که می‌دانیم ضعف‌های دوقلو آمریکا باعث سقوط ارزش دلار می‌شود و همگان مطلع

اثرات بسیاری خواهد داشت که بدین شرح می‌باشد:
۱- اگر قرار باشد ارزش دلار ۴۰ درصد افت کند یعنی ارزش دارایی‌ها ۴۰ درصد افت نماید، آن گاه سرمایه‌داران خارجی و حتی شهروندان آمریکایی به سرعت دلارهای خود را به سایر ارزها تبدیل می‌کنند و سرعت سقوط ارزش دلار افزایش چشمگیری می‌گیرد.

۲- ۱۸ درصد تولید ناخالص داخلی آمریکا را شرکت‌های خارجی مستقر در آمریکا انجام می‌دهند و کاهش چشمگیر ارزش دلار باعث می‌شود سرمایه‌های خود را از آمریکا خارج ساخته یا به ارزهای دیگر تبدیل نمایند.

۳- کسری تجاری و مازاد تجاری دنیا باید مساوی صفر باشد. یعنی اگر کشور یا کشورهایی مازاد تجاری داشته باشند، در جای دیگر باید کسری تجاری باشد. امروزه همه کشورهای جهان استراتژی توسعه صادرات را اولویت اقتصادی خود قرار داده‌اند در نتیجه سایر کشورها هم در صادرات رقیب آمریکا

هستند که کاهش ارزش دلار سبب می‌شود که صادرات آمریکا تقویت و واردات به آمریکا کاهش یابد اما کاهش ارزش دلار باید دارای آستانه و حدی باشد و به سقوط دلار منجر نگردد. برای مثال بسیاری از تولیدات داخلی نیازمند مواد اولیه و واسطه‌های از خارج از کشور است. هر گاه سقوط ارزش دلار را شاهد باشیم آن گاه واردات برای آمریکا بسیار گران تمام می‌شود و تولید از این بابت آسیب بسیاری می‌بیند. آیا سقوط ارزش دلار امری اجتناب‌ناپذیر است؟

در سال ۱۹۹۹ کنگره آمریکا کمیسیونی مرکب از ۱۲ اقتصاددان (۶ جمهوری خواه و ۶ دموکرات) برجسته آمریکایی را مامور رسیدگی به این معضل کرد. کمیسیون تحقیقات چنین نتیجه‌گیری کرد که سقوط ارزش دلار اجتناب‌ناپذیر و امری حتمی است تنها باید به فکر کاهش اثرات این سقوط باشیم. کمیسیون پیشنهاد می‌کند ارزش دلار برای کوتاه مدت ۴۰ درصد و برای دراز مدت ۲۵ درصد افت داشته باشد. اما کاهش ارزش دلار به این میزان

هستند و آمریکا به راحتی نمی‌تواند کسری تجاری خود را سامان دهد.

۴- ۵۰ درصد واردات آمریکا از شرکت‌های آمریکایی است که در کشورهای دیگر مانند چین، مالزی، سنگاپور یا اروپا و... تولید دارند.

۵- گروهی معتقدند، دولت‌های خارجی که اقتصادشان وابسته به اقتصاد آمریکاست، نخواهند گذاشت ارزش دلار سقوط کند و سرمایه‌های خود را از آمریکا خارج نمی‌کنند. در پاسخ باید گفته شود این دولت‌ها نیستند که باعث تبدیل دارایی‌هایشان از دلار به سایر ارزها می‌شوند، بلکه بخش خصوصی و مردم هستند که به سرعت به این عمل دست می‌زنند تا جلوی کاهش ارزش دارایی‌های خود را بگیرند.

۶- گروهی معتقدند دولت‌های آسیایی که از پشتوانه‌ها و حامیان اصلی دلار هستند، می‌توانند در زمان وقوع بحران کاهش و سقوط ارزش دلار شروع

کشورهای صادرکننده نفت به شدت به فکر تغییر قیمت گذاری نفت با سایر ارزها می‌افتند زیرا در غیر این صورت معیارهای زندگی خودشان به شدت کاهش می‌یابد

به خرید دلار کنند و با افزایش تقاضا برای دلار از سقوط ارزش دلار جلوگیری نمایند. در جواب می‌باید گفت: اولاً این اقدام دولت‌های آسیایی باید خیلی سریع و هماهنگ و گسترده باشد. با توجه به این که هیچ کس نمی‌داند این سقوط چه زمانی انجام می‌گیرد، در نتیجه نمی‌توان سریع و هماهنگ بود ثانیاً دولت‌ها باید پاسخگوی مردم خود باشند که چرا باید مالیات‌دهندگان آنان که به طور متوسط فقیرتر از آمریکایی‌ها هستند، پول خود را صرف بالا بردن معیار زندگی آمریکایی‌ها کنند.

۷- نفت که امروزه براساس دلار قیمت‌گذاری می‌شود موجب پیچیدگی مسایل شده و در صورت سقوط ارزش دلار، کشورهای صادرکننده نفت به شدت به فکر تغییر قیمت‌گذاری نفت با سایر ارزها می‌افتند زیرا در غیر این صورت معیارهای زندگی خودشان به شدت کاهش می‌یابد و اگر صادرکنندگان نفت به سایر ارزها روی آورند:

الف) پشتیبانی از ارزش دلار کم می‌شود و سرعت سقوط ارزش دلار بالا می‌رود.

ب) واردات نفت برای آمریکایی‌ها بسیار گرانتر از منطقه یورو انجام می‌شود و کسری تجاری افزایش خواهد یافت و نهایتاً سقوط ارزش دلار سرعت بسیاری به خود می‌گیرد.

بنابراین گفته ۱۲ عضو کمیسیون اقتصادی، کاهش ارزش دلار حتماً رخ خواهد داد. هیچ کشوری نمی‌تواند تا ابد کسری تجاری بالایی داشته باشد.

نقطه ضعف آمریکا در سیاست

۱- از عوامل مهم و تاثیرگذار بر سیاست آمریکا مقوله‌ای به نام افکار عمومی داخلی است. هر گاه به نحوه ورود آمریکا در صحنه بین‌المللی و مناقشات جهانی توجه شود، به خوبی این مهم آشکار می‌گردد. افکار عمومی آمریکا تمایلی برای ورود به جنگ‌های بین‌المللی نداشته و دولت آمریکا برای حضور در جنگ‌ها نیاز به حمایت افکار عمومی داشته است. برای مثال در سال ۱۸۹۸ و آغاز حضور آمریکا در صحنه بین‌المللی، شاهد شروع جنگ آمریکا و اسپانیا هستیم. دولت آمریکا برای ورود به جنگ نیاز به دستاویزی داشت تا حمایت مردم را به همراه داشته باشد، و غرق شدن ناو آمریکایی در کوبا که مستعمره اسپانیا بود، بهانه‌ی لازم را فراهم نمود.

۲- جنگ جهانی اول و حضور آمریکا در جنگ با غرق شدن کشتی مسافربری انگلیسی توسط زیردریایی‌های آلمانی همزمان شد، در این کشتی ۱۲۸ آمریکایی وجود داشتند که کشته شدند و خود دلیلی برای ورود آمریکا به جنگ شد.

۳- جنگ جهانی دوم و حمله ژاپنی‌ها به بندر پرل‌هاربر و کشته شدن ۲ هزار نفر بار دیگر پای آمریکا را به جنگ باز نمود.

۴- واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ باعث شد نئومحافظه‌کاران آمریکا تهاجم به افغانستان و عراق را سازمان‌دهی و توجیه کنند.

با توجه به مثال‌های فوق‌پی به اهمیت افکار عمومی آمریکا می‌بریم. این در حالی است که طبق

گفته‌هائنتینگتون، آمریکا از درون با بحران‌های هویتی و اجتماعی روبه‌رو است که در آینده تشدید خواهد شد. حدود ۱۲ درصد سیاهپوست، ۱۲ درصد آمریکای لاتین و سایر نژادها و قومیت‌ها در آینده از انسجام درونی آمریکا خواهد کاست و همگان می‌دانند در عصر پست مدرنیسم شاهد تکثیر فرهنگی و چندپاره‌گی خواهیم بود که قید و بندهای فرهنگی و ایدئولوژیک بین دولت و شهروند را سست می‌نماید. در عصر جهانی شدن رشد تکنولوژی و قدرت امواج این فرصت را فراهم می‌کند حتی اقلیت‌ها نیز ابزار وجود نمایند و یا کشور کوچکی مثل قطر شبکه الجزیره را ایجاد نماید که توانسته است در دنیای رسانه‌ها برای خود از جایگاهی بهره‌مند گردد. سایر کشورها نیز با استفاده از قدرت امواج و تکنولوژی می‌توانند بر اذهان و افکار داخلی آمریکا تاثیر بگذارند.

نئومحافظه‌کاران آمریکا آبخور فکری در آموزه‌های لویی اشتراوس داشته‌اند. ساختارهای جهان‌شمولی که به وسیله لویی اشتراوس به عنوان شالوده‌ی همه جوامع بشری تئوریزه شده بود را پسا ساختارگرایی به چالش کشیده است.

نقطه ضعف دیگر نئومحافظه‌کاران آمریکا را زمان دانسته‌اند. زیرا نئومحافظه‌کاران آمریکایی مانند: بوش، کریستول، کاگان، ولفویتز، رامسفلد و... دارای عقاید رادیکالی هستند اما افکار عمومی آمریکا و جهان نمی‌توانند این گونه افکار را برای مدت طولانی تحمل نمایند، در نتیجه نئومحافظه‌کاران می‌باید در زمان کوتاه به اهداف خود برسند و هر گاه مشمول مرور زمان شوند، باید در سیاست‌های خود تعدیل نمایند.

بر همین اساس سیاست خارجی آمریکا در زمان بوش دو مرحله را تجربه کرد:

۱- آرمان‌گرایی ۲- واقع‌گرایی
دوره اول ریاست جمهوری بوش آرمان‌گرایانه بود که مثلاً بوش می‌گفت من در مأموریت الهی هستم و حمله به افغانستان و عراق را آغاز نمود. اما مرور زمان و نابسامانی‌ها در عراق و افغانستان سبب شد که در دوره دوم ریاست جمهوری بوش، نئومحافظه‌کاران واقع‌گرا شده و سعی دارند با سایر دولت-ملت‌ها به تعامل برسند بر همین اساس است که رایس وزیر خارجه بوش در دوره دوم ریاست جمهوری در سال اول وزارت خود از ۴۹ کشور بازدید به عمل آورد.

نقطه ضعف نظامی آمریکا

قبل از پرداختن به نقطه ضعف نظامی آمریکا باید به قدرت و توانایی عظیم ایالات متحده اذعان نمود. آمریکا طبق آمار سال ۲۰۰۲ دارای ۷۲۵ پایگاه نظامی در ۱۳۵ کشور جهان است که بزرگترین پایگاه نظامی آن بوند استیل در کوزوو می باشد که در سال ۱۹۹۶ ساخته شد. هر گاه از فضا به کره زمین نگاه کنید ۲ دست ساخته‌ی بشر دیده می شود: ۱- دیوار چین ۲- پایگاه بوند استیل

در یک نگاه گذرا به تکنولوژی نظامی پیشرفته آمریکا می توان به موشک‌های هسته‌ای ۱۱-۱۶-B یا موشک‌های بالستیک ترای دنت ۶۷-۱۷ اشاره نمود و از طرفی دفاع و پدافند ضد موشکی آمریکا وارد عرصه جدیدی می گردد. دو نمونه از این دفاع ضد موشکی به شرح زیر است:

۱- لیزر هوابرد: توسط کارخانجات لاکهید مارتین، بوئینگ و T.R.W ساخته و تا سال ۲۰۱۰ مورد استفاده انبوه ارتش آمریکا قرار می گیرد. لیزر هوابرد که توسط بوئینگ ۷۴۷ حمل می شود، دارای مخازن پر از سوخت لیزر است. این

اما نقطه ضعف نظامی

هر گاه بتوان در امواج ماهواره‌ها اختلال ایجاد کرد یا خود ماهواره‌ها را از کار انداخت، آنگاه بخش مهمی از ارتش آمریکا کارایی خود را از دست می دهد. همان طور که می دانید به تازگی چین ماهواره قدیمی خود را به بهانه از کار انداختن ماهواره مورد هدف و اصابت موشک‌های بالستیک خود قرار داد. این اقدام چین، هراس و واکنش‌های قدرت‌های نظامی را به همراه داشت.

زیرا موقعیت ماهواره‌ها را در فضا آسیب پذیر ساخت و آزمایش موشکی چین زنگ خطر را برای قدرت‌های نظامی به صدا در آورد.

در علم دریانوردی، آناتومی و... نیز به این مهم برمی خوریم که هر نقطه قوتی در کنارش نقطه وضعی نیز قرار دارد. برای مثال اشخاص قوی هیکل از سرعت عمل کمتری برخوردار هستند یا کشتی‌های بزرگ از قدرت مانور کمتری نسبت به کشتی‌های کوچک بهره می برند.

این مقاله سعی نمود به این اندیشه بپردازد که هر کشور همان طور که دارای نقاط قوتی است، از نقاط آسیب پذیر نیز برخوردار است.

هواپیما قادر است در هوا سوختگیری مجدد را انجام دهد و نیازی به فرود ندارد. هواپیما ۷۴۷ می تواند در کشور همسایه کشور مهاجم پرواز نماید و هر موشکی که از کشور مهاجم شلیک شود به سرعت رهگیری و کمتر از ۱ دقیقه آن را منهدم سازد.

۲- لیزر مستقر در فضا: این سلاح تا سال ۲۰۱۵ آماده بهره برداری می گردد و انقلابی عظیم در تسلیحات نظامی خواهد بود. لیزر قدرتمند که جهت تخریب موشک‌ها و سایر اهداف در فضا مستقر می گردد از ۱۲ تا ۲۴ ماهواره که در مدار کوتاه زمین قرار گرفته‌اند بهره خواهد برد. لیزر با سرعت نور حرکت کرده و از دقت بسیار بالایی برخوردار است.

راهنمای اشتراک	برگ اشتراک ماهنامه گزارش
<p>یک سال، ماهنامه گزارش را دریافت کنید.</p> <p>لطفا نکات ذیل را در نظر داشته باشید:</p> <p>۱- فرد اشتراک را کامل و خوانا تکمیل کرده و کدپستی را حتماً قید فرمایید و همراه با برگ واریز وجه به نشانی دفتر مجله پست یا یا نمایی ۸۸۸۳۲۳۶۱ ارسال نمایید.</p> <p>۲- حق اشتراک را الفنامه حساب جاری ۱۸۸۸/۱۰ بانک صادرات، شعبه گلزار، کد ۷۹۰ تهران (قابل واریز در همه شعب بانک صادرات به نام مجله گزارش واریز نمایید.</p> <p>ب: به حساب جاری مهر شماره ۱۰۰۳۹۲۰۳۴۰۰۶ به نام ابوالقاسم کلباف واریز نمایید و اصل فیش بانکی را همراه با برگ تکمیل شده اشتراک به نشانی تهران، صندوق پستی ۵۴۶۷-۱۴۱۵۵ ارسال فرمایید.</p> <p>۳- کپی فیش بانکی را تا زمان دریافت تضمین شماره اشتراک نزد خود نگاه دارید.</p> <p>۴- حق اشتراک خارج از کشور ۲۰ یورو و یا ۲۵ دلار می باشد.</p> <p>۵- حق اشتراک یکساله برای مؤسسات دولتی ۶۰۰۰ تومان و برای بخش خصوصی ۵۰۰۰ تومان است و برای دانشجویان ۴۰۰۰ تومان است.</p> <p>۶- حق اشتراک خارج از کشور ۴۰ دلار می باشد.</p> <p>۷- در صورت هر گونه تغییر در نشانی، سریعاً دفتر ماهنامه گزارش را در جریان قرار دهید.</p>	<p>نام: _____</p> <p>نام خانوادگی: _____</p> <p>نام شرکت یا مؤسسه: _____</p> <p>شغل: _____</p> <p>تخصص: _____ سن: _____</p> <p>نوع فعالیت: _____</p> <p>درخواست اشتراک از شماره: _____</p> <p>و تعداد موربیتاز از هر شماره: _____ نسخه: _____</p> <p>نشانی: _____</p> <p>کدپستی: _____ تلفن: _____</p> <p>صندوق پستی: _____</p> <p>نشانی مجله: تهران، صندوق پستی ۵۴۶۷-۱۴۱۵۵</p>